

ХАБЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

УЛУУ КЫАЙЫ
70 СЫЛЫНАН!

БНХА-ыг уонша хүмүүтүк саньыр бэлгээгээрбит,
Азалайду Улуу сүрийгшн кыгтыгшахтара, бар дьомдот!

Бийнги ойбуугтар-савхибыгтар Ада дайрлуу комүскүүр Улуу сэрин сылыгара хаһан кизыгумибулукхастара суога. Бийнги Чурагчыбыгтаройбуонуттан 2170 салыгтар Ийбодойрлуу комүскүү агаммыла. Ойон 975 харыгыннах дьоммуг кыргыһыны хоньуттан тоһуботкэжэро. Сэрин бар сылыгара истронин Хоту Кокорүлүү баламт длаһан оссо сазархыһыла. Ой да буоллар Чурагчы дьомо-сэргэс дайбуларын тигиллэри күүсэжэ буолан, сыргылы, кыргыһыты ыргыһар буолан, Улуу сэрин хоньуттар харсуулук кыргыһыгара, тыйаа да бийнги харыктаммаһа Улуу Кыайыһыла үһүһэбыгтара.

Ийм айны 9 күн хэс бичривчлэлтээр савмай чадвартай хүн буолар. Билигтн дэслюох сэхиттун көмүскөн илбэт; Ийб дойдугарын туһугар хорсундук сэрмисетит; кыратыһы хонуутугар сырык тыаһыарын толук уурбук; күүстэрин харысташбаа тыаһа үлгүтөһүтэр. Ийык көлүгө дасмуг албан аһтара билигн ойбүтүгэр-савыаһылар куруук баар буолу. Билигтн дэслюох сэхт ыччатара, аһыа көм көлүгөтө ыһык дасмугутугар сүүрүббик; иһтлпик маһыаһыт; Улуу Кыайыны суолтаа үйбүтэ олбоодуйго суога.

Ынтымактыктың сэрис бозоронгору, оңдоболгору, Кыяйыны уланскабыт тыйл бозоронгору, эинини Улуу Кыяйы 70 жыл тускар орогойлоох күнүн — ыам ыйы 9 күнүн Чурааны улууну дьаһатпаны, бар дыкун ааптыт атыттык-исптык эбэрэнибит! Күтү дыкымут, барыгытыр чэтин дорубуйаны, дык жүргэтипитэр дык-сорутуу бандарыт!

А.Т. ПОГОВИЦЫН, «Чурагы улууһа (оройуона)» МТ ыахаттан баччыга,
Я.ЛОКОНИННИКОВ, улуус Муһааһын преемник

СЭРИИ СЫДЫН ОБОЛОРУГАР

Сүрийн сэтгэлийн оюулгори,
Хангай бааргын билигийн
Абыс уошнаах атгастарым,
Сэтгэл уошнаах сэгсрээрим
Алхам унуур "Арылаахха"
Аймахтайн улаангын
Ахтылаахнаах абаастарым,
Маангам, Сибизгэм,
Таангым, Саангым,
Энгийн сууххут күн бүгүн
Өрөгөйдөөх үбүлүйгээ!
Торонгт аганы билбэжээ
Тулааах агардаах улаан,
Авалаах өгө сэтгэлийн аанарын
Сангата суух сонгуур турамын
Ыраахтын одуулу хааларым.

Олох эндирдэх муостатын
Этэлгэ сэрэнгэ туураазмыт
Күн бүгүн бэтэрэн аалтанан
Энэхэр, эбэхэр буалдубут.
Албан аажга анһынспажа,
Үлэр үнжэ үтүрүйсүбжэ,
Халын харчыга харбыласпажа
Үлэни чигсэтэхтик толорон,
Сизэрдэхтик, сэмэйдик олорон,
Чуултутук баряхныт олохтон.
Ол эрэн, юлчээрэ ыччаныт,
Өйдүохтэрэ үтүө үгэсһитин,
Саныахтара сайагас санаабытын,
Күрүстүохтэрэ күс тымбытын.

Мария Ильинична ЕФРЕМОВА,
культуура бэтгэрээгч.

Поздравляю вас с 70-летием Победы в Великой Отечественной войне 1941-1945 годов!

9 Мая — особый для всех нас день. Он напоминает нам о беспримерном подвиге и неистребимой воле народа в борьбе за свободу нашей Родины. Чем дальше мы отходим от тех суровых военных лет, тем острее мы осознаем громадное историческое значение этой даты.

Нельзя было забыть, такой ценой была добыта победа над фашизмом, какое тяготы и страдания переженили люди. Война прошла по судьбе каждой семьи и каждой стране, более 27 миллионов советских граждан стали сиротами, более 34 тысяч людей погибли или пропали без вести на разных полях. Но все-таки мы одолели врага, показав мировому сообществу силу духа и веру в светлые идеалы. Проявив терпение и стойкость, мужество и храбрость, самоотверженность и единение, наши отцы и деды подарили нам этот праздник.

К славному событию Победы Якутия готовится давно. За это время сделано многое для увековечения памяти героев боевых сражений, проведены богатая работа по обеспечению ветеранов жильем, оказанию им адресной социальной помощи, улучшению медицинского, социально-бытового обслуживания участников и кадров учасия Великой Отечественной войны. Республика и впредь будет продолжать работу по созданию комфортных условий жизни фронтовиков и тружеников тыла.

Дорогие ветераны! Сегодня наши сердца одновременно переживают и радость, и скорбь, и благодушие. Невозможно измерить ваш вклад в развитие Якутии и всей нашей страны, как в годы войны, так и в мирное время. Мы равняемся на вас, с почтением относимся к вашим ценным советам, которые помогают на созидательный труд во благо Отчизны. Примите искренние слова признательности за ваш героизм и самопожертвование в военные и послевоенные годы. Дай Бог вам хорошего самочувствия и долголетия, любви и заботы близких!

Уважаемые земляки! Быть участниками Великой Победы — не только высокая честь, но и колоссальная ответственность за настоящее и будущее, за те дела и достижения, которые будут прокладывать наши дети и внуки.

Сегодня Республика Саха (Якутия) вместе со всей страной находится на пороге нового, важного этапа своего развития. Препятствием для этого, отмечают эксперты, являются далеко не самые высокие показатели в области реализации государственных программ, общенациональных проектов, совершенствования инфраструктуры. Уверен, что сообщество, проявляя гражданскую активность и активно работая на благо страны, мы сделаем всё возможное для успешного решения поставленных задач!

Желю всем крепкого здоровья, благополучия, светлых надежд, безграничного счастья и мирного неба! Пусть ваша жизнь будет полна тепла и света, счастья и добра!

С Днем Великой Победы!

Елур БОРИСОВ, Глава Республики Саха (Якутия)

Ыткытайбыллар Садам сирин ахыткытотуо!

Саях Өрсүсүүбүдүлүктөтү Ил Түмөнүн аатынган Эленин Күөк Маайы
онна Улуу Кышыйа күнүрөгүн өстүтүпкө жеретин бий!

Бийнги нуруугаа бүтэн Аан дайту дунд-сүрэгт Улуу Кыяаны 70
дугаар бэлгэнээр, Кийи-аймах саялгунээр хара мэнг бусбуут фаншем
дэслэгчтэн уруушлууагийн зан дайдуу олуктар тэг бырааглангидары-
р, нуруутар нэки армиларыг сүрлэх сыйхан оюохуулуутар
дэдийлэг олугу уурбуга. Тэг бырааг, жингүл уонга ойбоок сыйхан, кийи-
аймах бүтүүн биэр дийлүүлээгийн бэлгэн уонга ылынны саялгун сая-
дэргэсэн илорин тулутар нуруот бастыг ойбоолуулар.

[illegible]

Күтүң биш, дүйнөмдөштөрүм! Ыман айың сыншыңан тигилер сакталып кетер бийгезе, уфун кайгылаңар, тайыс айбыңдар, дүйнөмдөштөрүм! Түтүлсөңөр, урунлар. Айыңда уфуктар, котор кыялтайар эриштер, сактоо дүйнө эр барып пайлар, сийгизилер жүзүрөңдөк көмүр! Эңгезе ыялыңар, хас биримдигиңер үрүүнү, сийгизилең, дүйнөмдөштөрүм! Тоскоңдунар, дүйнөмдөштөрүм. Сайлаң, кечирээң, кызыран ийиң! Торообуң кайгы сириң, дүйнөмдөштөрүм! Түтүлсөңөр, уфунтар сактоо, уфунтар уфунтайыңар! Дүйнөмдөштөрүм! Эңгезе сактоо!

АЛДЖИРКОВ, Сахи Оросуубудуклани И; Туменин бичмэстэнгэл.

Dr. J. C. T. T. T.

Срок поставки — 91 день.

Улуу Кыайыы 70 сылыгар
ИНИ-БИИ ПИНИГИННЭР АҔА ДОЙДУ СЭРИИТИГЭР

Толгой	Арангастамаар,
Присковья	Алексеевна
Индрина	уотна Канитон
Ларионович	Ниппани оудлоро
ушгийн,	молхуос туруу
үдлүүгээр,	сорохлоро үорон
сэргэлтасарьяна	уотнах сэрин
сардаммыгта,	дону-сэрин
айуулавъя.	

1942 сызылган, саяс.
Пиялгитир кыды усылар.
Чуралыа пелучилгитер
устууою, 23 саясатх Дмитрий
тапарылыбыт. Прикатылсый
фронна, 1473-с артысерыйсый
полкы орууа хамалыарын
саялыбыт, элбк хаан
токуулах Курейс тодоһо
сиргителет. Тогурдунуо кубол

сислэлтэн, онго дийвэрхэйлээх сэрэн булбуутун бишрэр эмгэгтэй болно. Контузисийн, боалхуур, нийн бойбоодой мэдэгдэх, 1945 сүүлчээр эргүүлэн хуви, нөлөөгөө тийвээр дүрд, Чувалма лесохуураг үүсгэснээ.

Бирөөнүн канинген, сотуру
булаат, улаккан уол Андрей бол
ыйылар бобиреке тузан, түөрг
оңотун хаалыран, 37 сааһылар
уоттах ээрини барыта. Армияда
барытчылары куоракка илдиэн
иһор массаныны тохотон,
дешань кытылылар ситиһилэп,
арайык мүһүтү тохтоон тура
туһун барыт ааһыт.

Стандарты и стандарты

[illegible]

“За победу над Германией” 30.07.1946 г., “За доблестный труд в ВОВ” 26.01.1947 г., 1941-45 гг., младший лейтенант, 1955 выдана орденом Мужества за боевые заслуги в боях, БСТХБ-гвар 1-й степени, 2-е, 3-е, 4-е, 5-е, 6-е, 7-е, 8-е, 9-е, 10-е, 11-е, 12-е, 13-е, 14-е, 15-е, 16-е, 17-е, 18-е, 19-е, 20-е, 21-е, 22-е, 23-е, 24-е, 25-е, 26-е, 27-е, 28-е, 29-е, 30-е, 31-е, 32-е, 33-е, 34-е, 35-е, 36-е, 37-е, 38-е, 39-е, 40-е, 41-е, 42-е, 43-е, 44-е, 45-е, 46-е, 47-е, 48-е, 49-е, 50-е, 51-е, 52-е, 53-е, 54-е, 55-е, 56-е, 57-е, 58-е, 59-е, 60-е, 61-е, 62-е, 63-е, 64-е, 65-е, 66-е, 67-е, 68-е, 69-е, 70-е, 71-е, 72-е, 73-е, 74-е, 75-е, 76-е, 77-е, 78-е, 79-е, 80-е, 81-е, 82-е, 83-е, 84-е, 85-е, 86-е, 87-е, 88-е, 89-е, 90-е, 91-е, 92-е, 93-е, 94-е, 95-е, 96-е, 97-е, 98-е, 99-е, 100-е, 101-е, 102-е, 103-е, 104-е, 105-е, 106-е, 107-е, 108-е, 109-е, 110-е, 111-е, 112-е, 113-е, 114-е, 115-е, 116-е, 117-е, 118-е, 119-е, 120-е, 121-е, 122-е, 123-е, 124-е, 125-е, 126-е, 127-е, 128-е, 129-е, 130-е, 131-е, 132-е, 133-е, 134-е, 135-е, 136-е, 137-е, 138-е, 139-е, 140-е, 141-е, 142-е, 143-е, 144-е, 145-е, 146-е, 147-е, 148-е, 149-е, 150-е, 151-е, 152-е, 153-е, 154-е, 155-е, 156-е, 157-е, 158-е, 159-е, 160-е, 161-е, 162-е, 163-е, 164-е, 165-е, 166-е, 167-е, 168-е, 169-е, 170-е, 171-е, 172-е, 173-е, 174-е, 175-е, 176-е, 177-е, 178-е, 179-е, 180-е, 181-е, 182-е, 183-е, 184-е, 185-е, 186-е, 187-е, 188-е, 189-е, 190-е, 191-е, 192-е, 193-е, 194-е, 195-е, 196-е, 197-е, 198-е, 199-е, 200-е, 201-е, 202-е, 203-е, 204-е, 205-е, 206-е, 207-е, 208-е, 209-е, 210-е, 211-е, 212-е, 213-е, 214-е, 215-е, 216-е, 217-е, 218-е, 219-е, 220-е, 221-е, 222-е, 223-е, 224-е, 225-е, 226-е, 227-е, 228-е, 229-е, 230-е, 231-е, 232-е, 233-е, 234-е, 235-е, 236-е, 237-е, 238-е, 239-е, 240-е, 241-е, 242-е, 243-е, 244-е, 245-е, 246-е, 247-е, 248-е, 249-е, 250-е, 251-е, 252-е, 253-е, 254-е, 255-е, 256-е, 257-е, 258-е, 259-е, 260-е, 261-е, 262-е, 263-е, 264-е, 265-е, 266-е, 267-е, 268-е, 269-е, 270-е, 271-е, 272-е, 273-е, 274-е, 275-е, 276-е, 277-е, 278-е, 279-е, 280-е, 281-е, 282-е, 283-е, 284-е, 285-е, 286-е, 287-е, 288-е, 289-е, 290-е, 291-е, 292-е, 293-е, 294-е, 295-е, 296-е, 297-е, 298-е, 299-е, 300-е, 301-е, 302-е, 303-е, 304-е, 305-е, 306-е, 307-е, 308-е, 309-е, 310-е, 311-е, 312-е, 313-е, 314-е, 315-е, 316-е, 317-е, 318-е, 319-е, 320-е, 321-е, 322-е, 323-е, 324-е, 325-е, 326-е, 327-е, 328-е, 329-е, 330-е, 331-е, 332-е, 333-е, 334-е, 335-е, 336-е, 337-е, 338-е, 339-е, 340-е, 341-е, 342-е, 343-е, 344-е, 345-е, 346-е, 347-е, 348-е, 349-е, 350-е, 351-е, 352-е, 353-е, 354-е, 355-е, 356-е, 357-е, 358-е, 359-е, 360-е, 361-е, 362-е, 363-е, 364-е, 365-е, 366-е, 367-е, 368-е, 369-е, 370-е, 371-е, 372-е, 373-е, 374-е, 375-е, 376-е, 377-е, 378-е, 379-е, 380-е, 381-е, 382-е, 383-е, 384-е, 385-е, 386-е, 387-е, 388-е, 389-е, 390-е, 391-е, 392-е, 393-е, 394-е, 395-е, 396-е, 397-е, 398-е, 399-е, 400-е, 401-е, 402-е, 403-е, 404-е, 405-е, 406-е, 407-е, 408-е, 409-е, 410-е, 411-е, 412-е, 413-е, 414-е, 415-е, 416-е, 417-е, 418-е, 419-е, 420-е, 421-е, 422-е, 423-е, 424-е, 425-е, 426-е, 427-е, 428-е, 429-е, 430-е, 431-е, 432-е, 433-е, 434-е, 435-е, 436-е, 437-е, 438-е, 439-е, 440-е, 441-е, 442-е, 443-е, 444-е, 445-е, 446-е, 447-е, 448-е, 449-е, 450-е, 451-е, 452-е, 453-е, 454-е, 455-е, 456-е, 457-е, 458-е, 459-е, 460-е, 461-е, 462-е, 463-е, 464-е, 465-е, 466-е, 467-е, 468-е, 469-е, 470-е, 471-е, 472-е, 473-е, 474-е, 475-е, 476-е, 477-е, 478-е, 479-е, 480-е, 481-е, 482-е, 483-е, 484-е, 485-е, 486-е, 487-е, 488-е, 489-е, 490-е, 491-е, 492-е, 493-е, 494-е, 495-е, 496-е, 497-е, 498-е, 499-е, 500-е, 501-е, 502-е, 503-е, 504-е, 505-е, 506-е, 507-е, 508-е, 509-е, 510-е, 511-е, 512-е, 513-е, 514-е, 515-е, 516-е, 517-е, 518-е, 519-е, 520-е, 521-е, 522-е, 523-е, 524-е, 525-е, 526-е, 527-е, 528-е, 529-е, 530-е, 531-е, 532-е, 533-е, 534-е, 535-е, 536-е, 537-е, 538-е, 539-е, 540-е, 541-е, 542-е, 543-е, 544-е, 545-е, 546-е, 547-е, 548-е, 549-е, 550-е, 551-е, 552-е, 553-е, 554-е, 555-е, 556-е, 557-е, 558-е, 559-е, 560-е, 561-е, 562-е, 563-е, 564-е, 565-е, 566-е, 567-е, 568-е, 569-е, 570-е, 571-е, 572-е, 573-е, 574-е, 575-е, 576-е, 577-е, 578-е, 579-е, 580-е, 581-е, 582-е, 583-е, 584-е, 585-е, 586-е, 587-е

1960 сылга дотри келушунтар сыгынылтабыла.

1943 снй күнүнтүр, үйү уол
Петр Каштонов, дөтүн кытты
балыоа Кобойинэ көһүүгө
сыйлан, сэрингө ытырылган,
Зейбайлыскай байланы
оюрука 540 нүмөрдөк
балыоага стрелоктун сый-
лыбын, Японияны утары сэрингө
калган 1945 сылтаоа эриктин
калп баран, уу булан,
Чурашны пекениге тахалар
дери дьа күнүмтүр улусобит.

Дьяковская Ирина Александровна
Георгий Капитонович,
Дьяковская Ирина Александровна юрист-исследователь
курсу бүтэрэн, юрист үлестикен.
Дьяковская Ирина Александровна улутуур

Кобозинго райсовет баргасангайион угдана оирон, 1944 сэл бос айһлар Забайкалский байланын уокрумат 855 строений нолонд, тулемчигалын Янованы улары эринэ кылгыбыт, 1945 сылуаха "За победу над Японией" монголук кабыл 1950 сыла үс оройуону хабар лексан дүржөгөртөн 20 сэл үлдөн, 60 сааһлар пенсияда тухсыбала. "Уло Кыһыл Знамя" уориланык, 88 сааһлар дылы Чуралына олобула.

Түүрт үсэлтгэр аялара,
Могой тусе урхалаах, Төлий
юлтоһин, Ишарион Калитонийн
кыра уолд, Калитон
Ишарионийн хоргууан, юмус
унгуора Корбойно хаабиле.
Ийгера, Присенна Аленсон,
гал уулугтан зорго айын
кордохүүзе тустан, базарбылан
курлук үсэлтгэра тыаһиш
эринсон дойгуларын
сайдыныгыр таһварлывахпак
үсэлбоитгэра, Киинтер
оохторун оюлоро, сөнлөрө, жос-
хо сөгөлгө сайлыгылар.

А.А. ПИШИГИН,
авиационный биолог,
Чурапча, калыбардуу үйү
10.05.2016-жыл

МИН ЭХЭЭМ ИННИКИ КИРБИЙ САЛЛААТА

Был бы бегит Иис добулут
фалннстсый Германияны

Улуу Кыайыны күтүн бэлгилэвр.
Бү билин дүйлүбүг историялар
уйлар тухары олбоодуйбүг
кайыны көмүс буукубанин
сөөлүбүг оронойдох Улуу күт.

Бу өрхөйөөх Улуу күлүтү
каһылаанак олжу, уоттук
сөрүлүн элчиги-санын бибит;
күлүтүк санаар элэм туулуш
актаи-санын аһарнахын
басарыт.

Этот Афганский Николай
Дьяковский билер торобут
быркта, тыят, үз ботрозот,
Сылат койонотун бототтах
гиреканна, койоруну
кытынышат Роман Никольский
Дьяковский 1985 с. муу ушар 16
кылар суртуну тутан ахына.

[illegible]

Энэхийг сэрэнг
сүлддэхийн тухууш донгуй
тэргийн мэдэгтэнсэлд үнэ
арай буураагүйг 1968 с. сурв
тэргийн дэвсгэрийн мэдэгтэнсэлд

«1941г. Апырдах ыйын 11 күнтэр «Комбайн» колхозуну биригээнирөөн үлээн сыйламмын. Ага дойдү сэрингүтэр ытырылыбытым. Армияга бастаан Харинго дөөн станцияга агаан 618 Мэдээ биригээг тэрийн фронтта агаарытара. Тула куора

соёруулуу нани туушайлыгын алтынныг хайга остоошуу хайга күүн көрөүүгээр ийнрбгитим. Ог кырыктаах кырышнына 1941с алтынны 29 күүнээр тусээр курин буудуудаа татпары нарыннык башырыгым. 194 с. куун тутар 21 күүнээр дээр

[illegible]

дерибинг табылар сынтахылына
бир күн нысмыс 40-чалы
самолёти үс тогул кыи
буомбала. Сирби сынтахылы
халыамыт суулуугун кыи

олуу бүдүүлэг, бусдтай
Анахыг, кулгахыг буруу
сэмийн, бейбиг оюуны ийгэр
бурууны комүтүн хааг-хааг
тыгшаахтар туран онлугуу
булгн, бойбууд бэйлэаа
майгата кнүрн, ыгшаахтар
бэлгм буолан нбнбт. Бйгит
биснааы рота састабылр

кирээрбил: Кытаах хахнаһы
көһүлгөн борук-соруу бусуу
остох бастагы карбинтин
ыбыгыны. Түүнүзэр хахнаһы
сирин үрүк сирү бээр бусу
хахнаһы. Мин ротабыттан
баара эр 10-ча юһи тылаах
хахнаһы. Утаны бусуу, май

Нийслэлээр санхүүгээр алдарт
оттүбэр субу хус-хаас тойгтуу
туойлтар, олох чутагтар. Рунго
пулмэнтү хаби таршан башт аб
рин-санган туран ыга
тэжирлэбшн, чута
сангарластарын айы трын
элтэжнлэбшн. Пулмэнтүгүн а
сыгтахалын нүлүнэ таилалтар
Билэнтэ түбшн алдартай
уохалбалга. Бары күүсү
түмүтш алдарты крбшнэ ба
буолуохтах соём дьонкору
дэжн мшнн бэр буолуохтеш
дэжн сэрбшн, хидуашы
бырыгтан сылшн үнүрүб
тулутум.

Долго бифиги чаксанг дьа-
норго сылашар тиз. Олгон сари
уот ардыан аныгар ордона
сыгылым уккан хонуга
салтакча ийрэнгизе. Ийиан
5-с толугун бифиги, ута ийиан
бифигиар (тронига) таппар
сэриг тохонотун таппар.

Ойгон ишим үс ишим-териниз
унуоңа суох буолан 1944 с.
саайылардери госпительга сыган
эмгэни баран демобилизация-
лаанмын.

Бараата Роман Николасович ахшынтыгыт: «1944 сылартың саңадаан сөрөгүз барбытар килиттисин барбытара, бу сыл кутун тутар саңаптар барузу барбылыныла муһага бузун эргизин убайбыт Охонхой сөрөгүз эл-санаа соймоккисин да буолар тыһаах эргизин

көлібіне, Тельнянхы
көрсөтүүнү түтүтүн уруу мунда
суса. Он сайын сөрттөн келер
дыну аара айын арыйар
эрүүтөбөксө, колонон
төһөткөн төһөткөк төрдө
биролура. Ушым аак алма
булан көлбөткө, кинилери
Алдар садыра, аялбайт ая. Пы

тийн хурдныг аан-арилгаан
контингентыг сорохыг сөрлийг ур
буудалынхныг талынхныг орооно
сорохыг аан-арилгаан олоо сийн
сийн хөрөнхүүг үер сийлэрийг
хуурайхныг элснийг туурайх
лохуудыг үер хөрөнхүүг
буудалынхныг.

Элсэлт бэлгэ торообуу
быршла Семен Николаевич
Дьячковский сэрин бэлэргэ
нэхэрүүлүү хамтаагаар, сэтгэ
үүлээх үлгэр 1946 с. элсэлт
сэрингтэн эрдэмтэн кетэн, йаа
буулан, оюу-уруу тэргэн
үлэсөөнөөх үлгэр үлгэрэн, үүд
сырмал олоху олохон аашаа
Килин олохон олохон, олохон
хоо олохон олохон аашаа.

1970 с. Улуу Кыяйы 2-
сынаар элэм Африка
Николасия Улуу Кыяйы
быраһаһылар ытырылыг
бүтүр сөһүсүнү сөһү бүтүр
эңерин хамчылыгырын кы

Москва, Тула куораттары
көрсөтүр. сэрингизин
суолуларынан сыгынар үрү-
чүсөңүздөбүз.

Этот библиографический список из 40 источников охватывает все уровни государственного управления. Это библиография Татьяны Васильевны и ее коллег по поводу одного вопроса: как управлять процессами в туроператорских компаниях.

– Күртү атом Алфавити
Николаевич Дьяковской дой-
тбор сүрүрүн – Перой-хот
Москвага коммунист. Ал
дойду 2-с степен ордн, хас
бойбойу мэтхитир кавказ
срүн нибилитэ, “Советск
эрин туйсуна” чинчилдир
дуулуурлахтык олорон аска
днбул олобо торооб
до й д у т у г а
боринилдэрин булуруйб
хорсун санааынын кэркүр
күнн чазуебей хелобур били
сырлык ойлобур бусан үйт
үйөр ахыланын, кэркү үйт
үйтсэ – инт түрүрү.

Сизги
Дүйнни ДЫЧКОВСКИ,
9-е кылым үнүмдүүлүгү,
Чурачча.

1945
2015СҮГҮРҮЙЭБИТ ЭҢИЭХЭ,
БЭТЭРЭЭН-БУОЙУННАР!ПОБЕДА!
70 ЛЕТ

ПАВЛОВ

Иван Михайлович

1942-1946 сс. Курский лагерь торфого, Литвань босхолохонтон, Иллини Пруссияга тийэ сэрлэсэнтэ. Кенигсберг куораты ылыга кыттыбыта. Албан аат 3-с степенэ уорданыах, «Бойобуой үгүөлэрин иһин», «Кенигсберг ылыы иһин», араас сыллардаагы үбүлүөйүгэй мэтээллэринэн наҕараадалааммыта. Саха АССР үгүөлөх учуутала, П.А.Ойуунускай аатынан Государственной биримийэ лауреата, Болотур, Чурапчы пэһиликтэрин, Чурапчы улуунун Бочуоттаах олохтооҕо, «Гражданский клубизм» бэлэ хаһаайыта.

АДАМОВ

Константи́н Николаевич

1943-1947 сс. 20-с конный дивизион сулууспалаабыта. 1075-с стройбаска кавалерийынан, стрелогунан сылдьыбыта. Арбаа фронты сэрлэсэнтэ. Араас сыллардаагы үбүлүөйүгэй мэтээллэринэн наҕараадалааммыта. Чааһыра оһорор.

КАРСАШЕВ

Петр Терентьевич

1943-1944 сс. 188-с арбаагы стрелковай полкага, Чугуевский оройуонна Украинага сэрлэсэнтэ. Аҕа дойду Улуу сэриитин 1-кы степеннэх уорданын кавалера, «Германияны Кыайылы иһин», «Бойобуой үгүөлэрин иһин» уонна үбүлүөйүгэй мэтээллэринэн наҕараадалааммыта. Чурапчы улуунун, Арыйлаах пэһиликтин Бочуоттаах олохтооҕо, «Гражданский клубизм» бэлэ хаһаайыта, РФ

Худуоһунньуктарын Союһун чилиэнэ, Саха сирин Худуоһунньуктарын Союһун бочуоттаах чилиэнэ, Саха Республикатын кулпуураппан туйууна, тыыл үгэ бэтэрээнэ.

ФИЛИПОВ Николай Николаевич

1942-1946 сс. Украинага 19-с дивизион 1310-с стрелковай полкатыгар сэрлэсэнтэ. Аҕа дойду Улуу сэриитин 2-с степеннэх уорданынан, «Германияны Кыайылы иһин», араас сыллардаагы үбүлүөйүгэй мэтээллэринэн наҕараадалааммыта. Чурапчы улуунун Бочуоттаах олохтооҕо, Чурапчы оһорор.

СОФРОНОВ Петр Павлович

1944-1950 сс. 210-с стрелковай дивизион, 2548-с саппаас артиллерийскай полкага стрелогунан сылдьыбыта. Аҕа дойду Улуу сэриитин 2-с степеннэх уорданынан, үбүлүөйүгэй мэтээллэринэн наҕараадалааммыта. Хадаар пэһиликтэр оһорор.

КУЗЬМИН Кузьма Николаевич

Японияга утары сэри кыттылааҕа. 80-с мотострелковай полка стрелогот. Аҕа дойду Улуу сэриитин 2-с степеннэх уорданын кавалера. Араас сыллардаагы үбүлүөйүгэй мэтээллэринэн наҕараадалааммыта. Чурапчыга оһорор.

СИБИРЯКОВ

Гермоген Маркович

Японияны утары сэри кыттылааҕа. Украинскай, Зибайкальскай фронттарга сулууспалаабыта. 1942-1947 сс. 1043-с стрелковай, 24-с уонна 38-с механизированнай полкаларга 76 мм орудье хамандыыра, 54-с учебнай танковай полкага сулууспалаабыта. Аҕа дойду Улуу сэриитин 2-с степеннэх уорданынан, «Японияны Кыайылы иһин», «Бойобуой үгүөлэрин иһин», араас сыллардаагы үбүлүөйүгэй мэтээллэринэн наҕараадалааммыта. Олуктуун пэһиликтэр оһорор.

ИЛЬМЕНЬ - САХАЛАР ТРАГЕДИЯЛАРА

Элэрсон уул Навдон
Иван Михайлович төрөөдү
Чурагчтан Болуур
Голдигэр Кыраай
Колусса Суолууу
Олорбуна, 1942 с. бөбөгсө
Кубинэ, Агата ханна эр
Баран хаван суох юмнор,
Ийгин Илгичтанын
Юрриганын ол. Онгон
Иркутскийн

Чобаржүүл, куоракка тийбигитэр, Састаах отуларын
Станциялар, донна тыйагыттар. Олгон аралый дээрлери, о
йонтор Павловы тумат 1943 с. тохсунуулар Старай
Руса туйагы, татаан 19-д, 20-с, 21-с, 22-с хайтар бири
гидегиэрин тэрийбигитэрэр, онно киирбигитэрэр.
Уйбааннаах 22-с биригидегиэ тубосигитэр. Сорни
малы, дээрлар кун дайы кынаах уоронна-хайаан
букубуг. Он сыһан киирер биригидегиэрин Илмөн
куолу киирбигитэр туйаан кээһинин иһигитэр. Олук де
букубуг — хамыйыһа баһарыагыттар, 22-с биригиде
гин Воронеж донно Носок Касторна донно дорбонно атты
р тохсунуулар. Биригидегиэ Степной фронт 50-с армияны
састааһын киирер. Уйбаан 86-с кулс киирер. Деревня
роһаһаар орой ерөөһүн тубосигитэр.

Атыраудагы 3 кунгүз Орен уюна Белворон куурчтары босхокообут чакырган сайлап булбут. Бу ай 21 кунгүз биригизе аны Хариовтан чугас Держин куурчы босхокообут; икен жолгон барын — Хариовна. Итинен Күрсей койой кыргызыла түмүктөгүмүн; Кайыян ийор дун саншарыа оро катаруолон, сотору кайыяны бусарыгар оро и оро уларан эте.

Атырмач ыйган 28 күнүгэр Павлов сорудуна толоро
сыйыан, сүтүгү сириткн бааларбын, Снарда эсгэн буорга

багтанг сэлвэрэн нууцча уулзгара хөстөн тайваран, госигалыга ылагалар. Олноо сэлвэрийн «бойбууи үүхэлэрин ийин» мэтэллэгэн набаралдыллылар. Оччолорго мэтэл, ордон ылааччы ашыйах энэ. Ол кэллэгтэн үүхэрэн, 1944 с. 47-с тусга мэхэлгэрөөний ай парейскай биригиде састабылар киригт. Прибытканы Кайинела куорат босхолоһор, салгыи айаангаан, Беларуссия Ровно куорат тайлар тохтууллар. Миннэ босгортууну олоостолор.

1945 с. токумуну сайыптар Нолыга кырынысатын тураан, сөрүлгө-сөрүлгө мура калыпалар бар. Элиби курамага тийибитер. Курап олоктооторо сөрүлгө билбөкө олоролоро үтү, чугаынан ханлык да сөрүлгө чакыра салдыбылестер, оюн дыйгору-уотара чол, электрчесно ута салышар, аэрыччаг күүсүлүлүр, килеб буслар эби:

Пилонгоах салгыы Кенигсберген, Гданьск, Данциг, Сопот куореттарынан сэрэниһэ-сэриниһэ айаннаа, дамыллы 6 күнүгэр Берлингэ чутас тохтуулар. Дриблинг баара-суога 4-5 дыггысх үлү. Дьа, машина охорон сэрин бүлүүгүн истыбыттар, үөрүү-котуу, салгыт боҕо. Иван Михайловичка Албан аат III-с степеннээх ордонун туттарбыттар.

«Дойдубар 1946 с. кибитим. Ийэм эрэйгек 1943 с. олохтообут этт. Адам тыллыах корсубутэ. Сэрниэ барыым иһиниэ ученинэ бастакы курсу бүтэрбит буолуаммын, оскуолаҕа фигурунан ылымнар. Салгыы үөрэтэн училищаны бүтүрбүн. Минпрос минист, көргөнөөх, икки таара олохтоох киһини, Тулуйага фигурунан шваба. Салгыы СТУ-ну бүтэрэн историк иттэн талдым. Дойдубар Чуралыага көбөн тийбон иппериа, оскуолаҕа 35 сыл үлэстим. Бастаан иппериана тулайах олоктору ылартып, онтон спорттивнай оскуола абылдьыгыларын атындар ойуусунартан кибит оукуру ылар боскуллууге Магпа ССРС үлөтөх тренер ДИ.

Көрөлмө кытта үлсөбүнүпигтэн астынбыз, — десеңиз, —
сизир Иван Михайлович.

Кийн фидэрүк, өснөрүк, историк умуутан байнгынхан үргэлзэн асдаг. Саяа АССР ордонгийн үгүйсгэх умуутай бусд бунда. Кхайны 50 салбартад Ада дайтү сэринийн 1-ны ордонгийн ордонийн тулгарбилар. Кийн ону удахынхыг дуулгалахбат: «Сэрингийн пылнхыг эргэлзэн дийл биригсээр», — дийн куур. Байгьт тэрингэн, илнхыг ордонных дьонг чакхы байлбууой ордоннахтарынхыг саланнахбат эбиг; бэлтг эрл курдук корор. Павлон «Ойбууныу» кийнэ бэлтгэнэригэр калтышын, П.А. Ойбуунышай ашынгай бусуирелнхэй биригмийг дауралга буолбутун ашлар, кийн тулгар. Ойбууныа байнгиней үүрэгж сүх пылмыгтарын собулгоб; ширмөнхсэй пылмга илнн бири курунтү сүх онордлар дийр. Кырдыгас салбар, сэрин устун ортогунан асхылт; эбкөгз бэлтгэрыл кийн, оюуу илнхэй аналгай үлнн ситиһинтэрингэн үүрэг, сиргэ кийн буолалгах оюубоотун, суолбун хаалбарым дийн ашлара юскийр. Кордгэ сүх буолбуутан соготогун онорор, кхайн олук маһын агалан биригэрлэр, элэр дийн маһын хайлтан, мууһун пийлгэр. Кхайнылы кийтэ бири эмэ оюуу олорилт, дийр оносот, кенсэрлэ аралдылар. Хайнгытарга сүрүйр, савшын элэр. Чуралныга сэрин калтышынга борт адылгах кийн хаалбылтан муһылар, ол эрорин бийнн савшын бул урунхт; илнхыг эргэлтэ, сикхлүг түмкү дийн аш савшынх.

Панкратов бие оюломугутара, оюлоро оюлхорун олостубулдсан, арай улахан калыга эрэг оюлхон туораахтайбыта. Ийн Миссийонич ботрохонгөр калыгата суук оюлхо оюролхоругутар багата улахан, ол туфугтар чыгынахтарга калга «орейфор». Ол калга оюлхун сыйла ботла.

И.В. БОРИСОВ.

«Арғын-Забон» хайыры, (13,06)

КИНИЛЭРИНЭН КИЭН ТУТТАБЫТ

Николай Корсун

Кайың-аймаш, союфөр хайши дэгдэны умнуулдуги адуу-архайи адуулыи 1418 кулгззз тууи тохилоо суох барбыт Ага дубуугу юмускуур сэрэн кайыңаган туулуи малга 70 сыналгззз.

Бидний доторх Николэй
Михайлович Корюк 1918
онд Москва хотноо төрсөн. Дунд
ашгалууд Михаил Иосифович,
Павел Николаевич Корюкинууд
басгийн уул оронд хуульч
хөгжүүлж, Калуга мужийн
бүтэцтэй байсан бөгөөд түүн
дотроос нь уул багд санхүүг
хөгжүүлж, Чугаевууд,
дундны дундны дундны
сүлжээний дундны дундны
дундны дундны дундны
дундны дундны дундны
дундны дундны дундны

Алгү дэлдүүнү жамуусуур Улуу сарин сандымматтар 1941 санын ырыах ыбын 15 күнүз фронтта пашар боби осекит туш мал ыйыт жамуура уонгях сарин толкоонутар пашиммат. Иркутский уобисе 57-стрелкаий дивизиянын 105-с артиллерийский полкатылар офицерей осекити уэригити, мидийнай лейтенант дивизиянын ыбын. 65-с тустан противотанковой дивизия 74-санерий полкатылар кытан Карельский фронтта сарини кырыбга. Умашыпак башырын тоситиыла салгы эмтэни бериэ, 44-тустан биринчи 35-с Нуджик ыкылаштар транскюрый позе дивизиянын уонгити.

303 Хөдсөх нугарууцлыг
нүүнс туохуурууны гэвч
хамууныг Корган Каман
дэргэбинд 1944 сэлэг байл

күнүгүр уюлгач сарингэ киярон хор-
сунун уонна извоу табатык
салайарын кордорбүт. Соптоох
салайына түмүгүр извод
угуруулааччыларгар элбөк
сүгүү таһарбыт. Бойто ыаракан
баһырылына ылан да баран
байыаный сорудаһын толорон
хорсуһуук сарингэсини. Бу
кыргыһыга абадыбыт „Хорсуһун
ниһи“ мэтэһини
наһарацатаммыт. Дюкумон
туһулуруунан, бу исмэсэ кани 167-с
туһа пропиконажской дивизия 65-с
стрелковой Новгородский
Краснознаменный дивизия 2-с бат-
альоны отнойно изводун
халлаһыгар эбит.

234 №-дoх нaгaрaвaдaлaньaр
нaлuв суулуулaмaбыг чaйныгaн
кoлбoгз. Oннo зaмaгзрaгaн
Никoлaй Микaйлoвич Кoркoв,
мaдaлaй лaйтeнeнт; 145-е лaнoд
НКОА 35 кoн бaйнaнaй бaзaн
стapнaй aрмaмaзoнчлa бyлa
сaлaмaбыг; 1944 с. aпapцaх мaсн
14 кyнyгз Лaймoлa стaнuнa
тaйнaгз хaмaр хaнcьны кoмaгз
сepнuнeгз сaлaн хaнaс хaрaгз
сyгpоц тoвuтaлa кyрбoгз. Oг
мaсн 24-29 кyнopигз yогтaах
кaрuнaлa „Дoйбoгyй yгyсepнu
нuн“ мaгзaнaн
нaгaрaвaдaлaмaгз. Кyрuкнaх
кyрuнaлaн 3-е Пpиблuкaй
фрoнтa 1944 с. бaм мaснaн бoс
мaснaгз Кaрcьcкaй фрoнтa 1944 с.
бoс мaснaн oг мaснaгз лaгepи
сepнuнeнт. Yогтo суулуулбyт
нaгaрaвaдaлaн уpтa
„Стaлuнepд oбopоннa нuн“
мaгзaнaгз.

Сэринг кэмнэгтэн эмгээн
дойдугу чөлүтэр түһөрнөг
үсчүрхөн баран, дойдугулар 194
сидишхоа эргичтэн кэмбиг Мэнг-
Ханалне Хитидайыттан торугзук
кэмбигн кэрэн ылан, 4 оёгун
тороллугтэр. Учууталынан
улугзобиг. Сэринг ылыг
балаарылытыттан дорубуйата
айтарил, баша-суога 54 сааһылар
орто дойдугтан барбыта. Кини
номус унуога Чураһыла Брансей
могилдаа көмүлгөн сытар.
Асыбыг олбутун кини, сааһыг
балаарылаа сытаһыла, хари

саналаах дэсн Хатаагүйга дүгээр-
рийэр хэврийэр могоолорын бичиг
тасаруулар.

Николай Михайлович байтнн алын аагтар 2 уед, 2 кыс ороу хааларыта. Улахан талыта Аудуна Булуна олохуйга бийиотекерилган тааарылаахаста уростон култуура үгүтүк үлүстү бучабта. Улахан уол Николай Дьокускайга оорор, 2 оордок. Тусууга спорт мастарын алын ылыта. Кыра уол Иосиф (Иосиф) Дьокускайга оорор, 2 оордок, чааһылай урбааныыт Кыра кыс Еидокай ийбтн дойдуугар Хаптагайга олохуйда. Детална үлүстөн барап билини боруугах сыннаагыта оорор. Онон абаарын олохун оордор, сөөктөрү сыйдылар.

[illegible]

Бийигт дэсгэмт, Көржиншар,
Ага дийдү сэрингэ, сүт-хүрэн,
коһорудуу сыгырын жышанх
сангашх, нинингэ эрэлгэх,
онохо тарыһынах бусшнар
тулуйш, эйгэлх онохо
үксэмнээрэ. Киштор үгү
аатарыан нэгэ туһалыт, халбур
агосгобт.

Алтын КОРМЫ

ЧУГУЙАРГА БИРИКЭЭС СУОХ

[illegible]

ыңдағына сыныптың.

Сырдыктың садына Мөңгү-Ханалас оройунун Дыбыл-
төңкөсүнүн садыар рясной Петр Бонимов тулмыш
көрүмүгө, дөбөгө хамсаабат булган сылтасыра, собогө
халыгы кулмат. Остох булалыгы в уотун махпалыгө.

Гвардеец атылар пункта турар. Кийин бу пунктанн остоохко ос-саве уюун дэн бөлөнгөн 1942 сый еткенинэн Сталинградка юмор фангистерга утаргыла. Сталинградский, Киев, Воронежский, тигизер бу 1-ны Украинский фронткара кийинтэн арысхылаша. Остоок аргуунт дааны бу пунктанн ытышылар бөлүшүш. Дээ, бу үгүстүк ыраастаабыт, имерийкитоморубут; кийинкиндан да оруук табылышта халугу джудоро быданан барышылар, коммунсугурунор коргошорго дыла.

Чоңумча буолган баран, сотору эмик сана кулунтун сиилээророн, ытыаһына уураһын ыбыта. Ол кэмгэ трактор кэлбитэ. Фанистер онно уоттарын бүтүнүү туһайбытара. Ол да буолар, Пётр эмикко сулуу ытаһын тийсэн тууһаһан тракторга холбуу охсубута уонна хатас тыйаһай сайыһыттын баһыла корон хаалбыта. Барсаан чөлүбэрэ болгоссо сунат.

Бу кыргыздын бийлик ролубуг көчмөн кыргыздын, ошого чейин ууланган түмүктөмөсүн. Бизарктан тынчтык орундар, чаралардан халык, 15 бойбууой джогторунан ийиз, чараларын оюрунтар.

Калин Петр бид санзата туолбута: Берлини Волца юмьслыгтан гал аросыбых күтүдү туулкыгтан ызышчыбыта, сэринин Чехословения столицын Прагага босакоолуулан түмүктөбүз. Хорсун буюбун Албан Ал Ш-е степеннзх арслыгтан, „Бойобуй үтүөлөрүн ийин“, Сталинград оборонант, Берлини ызын, Прагага босакоолуун ийин, а. д. д. мэтхелсирини ийингелдишмүз.

Агабыт уугаһынах үгэ сэринтэти эрдэн кэстэ элбэтэж кэм аһоһун сотороон, бийигити көрөн-иһити улаһыһыаран бараан, сэринтэти ыһыт эмээхүтөһүн сэринтэти аһуути. Бийигити үө биһирэ тороһуутиэр бийиһыт, 16 ситиһитэ, 15 хөс ситиһитэ. Күндү кэһити — агабыт, элбэһит бейбэһи уһуһуһа көн тугаһыт, үлөһ-үрөһө ситиһитэһэ буһаһа кыһаһаһыт.

Бу ахьяаның „Сана оюк“ хайыт 1976 сыт ыям айың 8 күнү доору нумоарыт хайыт коркостон уура сындыбыланы тавыргасын.

Кыргыз Республикасынын СМЕРИНИКОЗУ.

